

Jak se v ČR žije kandidátům na docenty a profesory?

Analýza publikačních aktivit v ekonomických disciplínách

Martin MACHÁČEK – Eva KOLCUNOVÁ*

1. Úvod

Raymond Klibansky ve svých poznámkách o německé univerzitě mimo jiné popisuje, jak koncem 19. století hlučně protestovali dělníci v Heidelbergu proti městským úřadům a rušili tak klid váženého profesora filozofie Kuno Fischera. Když se profesor objevil na balkoně a pohrozil dělníkům, že by mohl odejít na konkurenční univerzitu v Jeně, kam byl povolán, dav zmlkl a v klidu se rozešel (Klibansky, 1994, s. 544). Obáváme se, že v tuzemských podmínkách by dnes rozhořčení dělníci pod pohrůzkou odchodu univerzitního profesora filozofie do Olomouce od svých protestů před ostravskou radnicí neupustili. Přesto i v ČR v prvních letech 21. století bude zřejmě platit, že společenská prestiž povolání vysokoškolského (VŠ) profesora, potažmo docenta, je mimořádně vysoká.

Naznačují to alespoň empirické výzkumy prestiže povolání provedené domácími sociology, jejichž výsledky jsou konzistentní s výsledky obdobně zaměřených mezinárodních výzkumů. Jestliže se povolání VŠ profesora ve skupině několika desítek profesí umístilo v roce 1967 v socialistickém Československu na 4. místě a na počátku transformace v roce 1990 na 3. místě, pak v roce 1992 si toto povolání v Československu třetí příčku udrželo a ve druhé polovině 90. let dokonce (již v rámci České republiky) postoupilo o stupeň výše (Tuček, 1991), (Tuček – Machonin, 1993), (Seidlová, 2003). Přitom souhrnná práce Donalda Treimana z University of Chicago dokládá, že v mezinárodním standardu zaujímá povolání VŠ profesora (docenta) 2.–4. příčku (Treiman, 1977). I když tedy nemáme k dispozici nejčerstvější údaje o názorech na prestiž těchto povolání mezi českou veřejností, můžeme si tvrdit, že zde k žádné zásadnější změně nedošlo. Koneckonců, „je obecně přijímáno, že v industrializovaných zemích se srovnatelnou výší národního produktu na hlavu jsou škály prestiže značně podobné a že v jednotlivých zemích se stabilním systémem se tyto škály příliš neliší v čase“ (Tuček, 1991, s. 504).

Protože nejsme sociologové, nebudeme se pouštět do rozborů jednotlivých faktorů ovlivňujících prestiž povolání, která jsou předmětem našeho zájmu.

* VŠB-Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta (martin.machacek@vsb.cz), (eva.kolcunova@vsb.cz)

Spokojme se s konstatováním povolanějších, že prestiž profese je mimo jiné „morální“ kompenzace za výkon pracovní role a že tuto kompenzaci „přiděluje veřejné mínění vcelku podle meritokraticky pojatého principu [...], tj. víceméně v souladu se složitostí, tvořivostí, objektivní kvalifikovaností povolání“ (Tuček – Machonin, 1993, s. 380). Položili jsme si otázku, zda je existující vysoká prestiž povolání VŠ profesora či docenta v českých podmínkách v souladu se způsobem, jakým konkrétní představitelé těchto profesí svého současného postavení skutečně dosáhli. Jinak řečeno, očekávali česká veřejnost, že VŠ profesor je „význačnou a uznávanou vědeckou nebo uměleckou osobností ve svém oboru“, jak praví zákon o vysokých školách (§ 74, odst. 1), je tomu doopravdy tak, anebo je třeba ve spojitosti s očekávanými veřejnosti připomenout provokativní slova klasika „svět chce být klamán, nechť je tedy klamán“? Jsou domácí univerzity a vysoké školy oprávněné konat profesorská a habilitační řízení při těchto řízeních imunní vůči „já-nabráchizmu“, „klientelizmu“ a obdobným praktikám dostatečně známým z četných oblastí mimo akademickou sféru? V předkládané stati se pokoušíme do této Pandořiny skříňky nahlédnout pomocí metody, kdy u uchazečů o profesorské a docentské hodnosti empiricky analyzujeme jejich publikační aktivity.

2. Metodika výzkumu

Nečiníme si ambice ve vědních oborech, s nimiž nejsme profesně svázáni, a proto se námi realizovaný výzkum omezuje na oblast ekonomických disciplín. Spolu s Labandem a Tollisonem (2000) věříme, že není vědy bez komunikace mezi příslušníky vědecké komunity, přičemž komunikace se v ekonomických disciplínách stále více odehrává spíše na stránkách odborných časopisů než na stránkách knih (Macháček, 2004, ss. 11–15). Třebaže český vysokoškolský zákon požadavky na publikační aktivity zájemců o habilitaci či udělení profesury explicitně neuvádí, obvykle je v interních směrnicích domácích institucí, které jsou oprávněny konat habilitační a profesorská řízení, stanovena žádoucí struktura, případně i počet publikačních titulů. Běžně se přitom v kritériích pro uvedení řízení vyskytují právě nároky na publikace v odborných časopisech.

V naší studii vycházíme ze skutečnosti, že současná mezinárodní vědecká komunita považuje (v případě ekonomických disciplín) za měřítko významu publikace její alokaci v impaktovaném časopise.¹ V tomto článku se přitom nechceme věnovat rozsáhlým diskuzím o přínosech, negativěch a rizicích procesu globalizace a internacionalizace vědy a výzkumu. I když se v nedávné minulosti objevil pokus o narušení hegemonie zavedené metodiky impaktového faktoru (*impact factor* – IF) vyvinutím a rozšířením tzv. faktoru prestiže (*prestige factor* – PF), tento pokus skončil neúspěšně², a tak i na-

¹ Přesněji řečeno, širce uznávaným měřítkem významu publikace je její citovanost příslušníky vědecké komunity. Protože je však komplexní sledování citovanosti časopiseckých publikací extrémně obtížné, ekonomové se zaměřují na vybrané časopisy, které opakovaně a často uveřejňují později citované příspěvky. Objeví-li se tedy určitý článek v některém z těchto časopisů, je tento článek ekonomickou obcí považován přinejmenším za potenciálně významný, a tudíž hodný zřetele. Následně ovšem již nemusí získat větší citační ohlas, neboť citovanost časopiseckých publikací je v ekonomických disciplínách všeobecně velmi nízká – viz např. (Laband, 1986).

dále zůstává IF základním nástrojem veřejného hodnocení časopisů, resp. v nich obsažených článků.³ Samozřejmě jsme si velmi dobře vědomi četných metodologických nedostatků a technologických omezení analýz publikační činnosti založených na metodice IF (Macháček, 2004, ss. 21–23). Přesto přijímáme – jakkoliv nedokonalá – „pravidla hry“ mezinárodní vědecké komunity a sledujeme jen ty publikace českých akademických pracovníků, které se ve vymezeném období objevily v **časopisech s kvantifikovaným IF**. Ostatně české vysokoškolské instituce se ve svých kritériích pro habilitační a profesorská řízení o impaktovaných časopiseckých publikacích rovněž často zmiňují. Zkoumaný vzorek tedy představují časopisy pravidelně monitorované Thomson ISI, které se nacházejí v jeho databázi společenských věd SSCI (Social Sciences Citation Index), což z tuzemských periodik aktuálně platí pro časopisy *Politická ekonomie* a *Finance a úvěr – Czech Journal of Economics and Finance*. Kromě nich je z bývalých „československých“ titulů v databázi přítomno v Bratislavě vycházející periodikum *Ekonomický časopis – Journal of Economics*.⁴

Námi prováděný výzkum byl založen na posloupnosti následujících kroků. Nejprve je sestaven jmenný seznam docentů a profesorů habilitovaných, resp. jmenovaných v ekonomických disciplínách v České republice v období 1. 1. 1999–30. 6. 2005. Tento seznam je vyhotoven selekcí na základě oficiálních přehledů o všech habilitačních a jmenovacích řízeních, které zveřejňuje na svých webových stránkách Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (MŠMT ČR). Jak v případě habilitačních řízení, tak v případě profesorských řízení se zaměřujeme na obory ekonomie; finance; hospodářská politika; ekonometrie a operační výzkum; národní hospodářství; mezinárodní obchod; podniková ekonomika a management; management; odvětvová ekonomika a management; účetnictví a finanční řízení (vč. podniku); hospodářské a sociální dějiny. Vedle toho se v případě habilitačních řízení zaměřujeme také na obor veřejná ekonomie a v případě profesorských řízení na obor světová ekonomika.

V další fázi doplňujeme vyhotovený seznam o data úspěšné habilitace či jmenování profesorem a rovněž o údaje o instituci, na níž habilitační (profesorské) řízení proběhlo. I tyto informace čerpáme z oficiálních přehledů MŠMT ČR. Jakmile je seznam s příslušnými údaji kompletní, vyhledáváme pro jednotlivé položky seznamu publikační záznamy v internetové databázi SSCI a třídíme je do kategorií „publikace“ (zahrnuje veškeré nalezené publikační záznamy), „články“ (zahrnuje jen takto pracovníky ISI klasifikované publikace, tedy nikoliv recenze, informace, úvodníky apod.) a „zahraniční

² Nově založená firma Prestige Factor se sídlem v Torontu, jež se svým produktem snažila narušit monopolní pozici americké společnosti Institute for Scientific Information (ISI), ukončila podnikání v roce 2002 pod hrozbou nákladného soudního sporu s tvůrcem metodiky IF a jejím partnerem, společností Thomson Corporation – blíže viz (Hane, 2002).

³ Navíc rozdíl mezi IF a PF spočíval (pouze) v tom, že IF se týká citací jednotlivých článků v časopisu XY *všemi* články (tj. původními i přehledovými) uveřejněnými v jiných referenčních časopisech, zatímco PF se omezoval výhradně na citace článků v daném časopisu *původními* články. Podle představitelů firmy Prestige Factor byl jejich produkt – oproti konkurenčnímu produktu – skutečným měřítkem hodnoty časopisů, neboť zohledňoval pouze inovativní akademický výzkum.

⁴ Dne 14. 9. 2005 bylo v databázi obsaženo celkem 1815 časopisů, z toho např. v kategorii *Economics* 179 časopisů, v kategorii *Business* 64 časopisů, v kategorii *Business, Finance* 44 časopisů a v kategorii *Management* 71 časopisů.

články“ (zahrnuje články uveřejněné mimo území ČR a Slovenska). Důležité je to, že pro účely našeho výzkumu zohledňujeme toliko publikace v impaktovaných časopisech otištěné od roku 1980⁵ **nejpozději k datu** konkrétní úspěšné habilitace, potažmo jmenování profesorem (profesorkou), nikoliv celkovou zásobu publikací jednotlivých dnešních docentů či profesorů k určitému arbitrárně zvolenému datu. Při přiřazování nalezených publikací jednotlivcům rovněž zohledňujeme případná spoluautorství, přičemž v takovýchto případech postupujeme přísně egalitářsky. To znamená, že pokud je určitá publikace společným dílem n autorů, vyjadřujeme autorový podíl každého jednotlivce zlomkem $1/n$.

Poté, co disponujeme potřebnými údaji o publikační činnosti úspěšných kandidátů na udělení docentské (profesorské) hodnosti v období předcházejícím příslušnému řízení, přistupujeme k agregaci získaných údajů podle několika kritérií, k tabelování agregátů, jejich komparaci a grafické prezentaci výsledků výzkumu. Následně empirická zjištění komentujeme a v závěru se pokoušíme o jejich zasazení do širšího kontextu diskuzí o stavu a perspektivách ekonomické profese v evropském prostoru. V příspěvku se vyskytuje 17 fakult s těmito názvy a zkratkami:

Ekonomická fakulta Vysoké školy báňské-Technické univerzity Ostrava (EF VŠB-TUO)

Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity v Brně (FES MU)

Fakulta financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze (FFÚ VŠE)

Fakulta informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze (FIS VŠE)

Fakulta lesnická a environmentální České zemědělské univerzity v Praze (LF ČZU)

Fakulta managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně (FME UTB)

Fakulta mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické v Praze (FMV VŠE)

Fakulta národohospodářská Vysoké školy ekonomické v Praze (FNH VŠE)

Fakulta podnikatelská Vysokého učení technického v Brně (FP VUT)

Fakulta podnikohospodářská Vysoké školy ekonomické v Praze (FPH VŠE)

Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně (FSS MU)

Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze (FSV UK)

Filozofická fakulta Ostravské univerzity (FF OU)

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze (FF UK)

Hospodářská fakulta Technické univerzity v Liberci (HF TU)

Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze (PEF ČZU)

Provozně ekonomická fakulta Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně (PEF MZLU)

⁵ Námí používaný elektronický informační zdroj ISI Web of Knowledge (<http://portal.isiknowledge.com>) umožňuje pracovat s publikacemi v databázi SSCI právě od tohoto roku. Třebaže jsme si vědomi závažnosti námitky, že v ekonomických disciplínách mají publikace vzniklé před rokem 1990 v bývalém Československu pro současnost často jen velmi omezený význam, rozhodli jsme se autorům těchto publikací jejich tvůrčí počiny neupírat. Důvodem je to, že nejsme schopni individuálně posoudit míru dnešní využitelnosti zkušeností nabytých ve výrazně odlišných sociopolitických podmínkách. Zároveň nechceme povšechným odmítnutím „socialistických“ publikací poškodit autory stále platných poznatků.

TABULKA 1 Agregátní výsledky výzkumu

	profesoři	docenti
interní	54	87
externí	13	28
ženy	17	48
muži	50	67
celkem	67	115
bez publikací	49,3 % (33)	54,8 % (63)
bez článků	53,7 % (36)	61,7 % (71)
bez zahraničních článků	85,1 % (57)	88,7 % (102)

3. Empirická zjištění

3.1 Agregátní výsledky

Celkový přehled empirických výsledků provedeného výzkumu podává *tabulka 1*.

Z tabulky mimo jiné vyplývá, že ve sledovaném období v ČR přibýlo v ekonomických disciplínách 50 VŠ profesorů a 17 profesorek, z nichž 81 % úspěšně ukončilo profesorské řízení na domovské vysoké škole. Pokud jde o docenty, jejich počet se zvýšil o 67 mužů a 48 žen, přičemž 76 % úspěšných habilitací proběhlo na pracovišti uchazeče. Tabulka naznačuje, že zcela převažující většina akademických hodnostářů u nás volí (pravděpodobně) „cestu nejmenšího odporu“ a neaspiruje na získání docentury či profesury na jiné instituci oprávněné konat příslušná řízení. Z tabulky je také zřejmé, že „míra feminizace“ zůstává ve skupině VŠ profesorů stále velmi nízká, zatímco ve skupině docentů je poměr mezi ženami a muži již podstatně příznivější.

Vzhledem k zaměření našeho výzkumu jsou podstatnější zjištění, že více než 49 % profesorských a bezmála 55 % habilitačních řízení skončilo udělením titulů bez toho, že by se uchazeč mohl vykázat *jakoukoliv* publikací v impaktovaných časopisech. V případě článků je situace ještě o něco horší (54 %, resp. 62 %), a zaměříme-li svou pozornost výhradně na články v zahraničních časopisech, nacházíme skutečně alarmující čísla (85 %, resp. 89 %). Na první pohled se tedy zdá, že minimálně polovina novopečených VŠ profesorů a docentů pro mezinárodní komunitu ekonomických výzkumníků zkrátka a dobře neexistuje!

3.2 Výsledky podle oborů

Následující *tabulky 2 a 3* ukazují počet úspěšně završených habilitačních, potažmo profesorských řízení v jednotlivých oborech a procentní podíly řízení bez publikací, článků a zahraničních článků na celkových počtech řízení v jednotlivých oborech.

Při pohledu na údaje v tabulkách jsou zřejmé značné rozdíly v oborové alokaci akademických hodností. Můžeme konstatovat, že v ČR se v ekonomických disciplínách udělují tyto hodnosti především v oborech podniková ekonomika a management (PEM); ekonomie; odvětvová ekonomika a ma-

TABULKA 2 Habilitační řízení podle oborů

obor	počet řízení	řízení bez publikací	řízení bez článků	řízení bez zahraničních článků
ekonomie	20	25 % (5)	30 % (6)	70 % (14)
veřejná ekonomie	2	100 % (2)	100 % (2)	100 % (2)
finance	11	45,5 % (5)	45,5 % (5)	81,8 % (9)
hospodářská politika	6	16,7 % (1)	16,7 % (1)	83,3 % (5)
ekonometrie a operační výzkum	1	0 % (0)	0 % (0)	100 % (1)
národní hospodářství	2	50 % (1)	50 % (1)	100 % (2)
mezinárodní obchod	9	66,7 % (6)	66,7 % (6)	88,9 % (8)
podniková ekonomika a management	36	69,4 % (25)	80,6 % (29)	97,2 % (35)
odvětvová ekonomika a management	14	57,1 % (8)	71,4 % (10)	92,9 % (13)
management	5	60,0 % (3)	80,0 % (4)	100 % (5)
účetnictví a finanční řízení (vč. podniku)	5	80,0 % (4)	80,0 % (4)	100 % (5)
hospodářské a sociální dějiny	4	75,0 % (3)	75,0 % (3)	75,0 % (3)
celkem	115	63 (54,8 %)	71 (61,7 %)	102 (88,7 %)

poznámky: Půltučnou kurzívou jsou zvýrazněny obory, v nichž se odehrálo 5 a více řízení.

Procentní hodnoty představují podíly na celkovém počtu řízení v jednotlivých oborech (s výjimkou hodnot v posledním řádku).

TABULKA 3 Profesorská řízení podle oborů

obor	počet řízení	řízení bez publikací	řízení bez článků	řízení bez zahraničních článků
ekonomie	6	33,3 % (2)	33,3 % (2)	50,0 % (3)
finance	11	36,4 % (4)	36,4 % (4)	90,9 % (10)
hospodářská politika	4	0 % (0)	0 % (0)	50,0 % (2)
ekonometrie a operační výzkum	4	25,0 % (1)	25,0 % (1)	75,0 % (3)
národní hospodářství	1	0 % (0)	0 % (0)	100 % (1)
mezinárodní obchod	4	75,0 % (3)	100 % (4)	100 % (4)
světová ekonomika	1	0 % (0)	0 % (0)	100 % (1)
podniková ekonomika a management	18	61,1 % (11)	72,2 % (13)	94,4 % (17)
odvětvová ekonomika a management	8	75,0 % (6)	75,0 % (6)	87,5 % (7)
management	1	0 % (0)	0 % (0)	100 % (1)
účetnictví a finanční řízení (vč. podniku)	5	60,0 % (3)	60,0 % (3)	100 % (5)
hospodářské a sociální dějiny	3	100 % (3)	100 % (3)	100 % (3)
sociální politika a sociální práce	1	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
celkem	67	49,3 % (33)	53,7 % (36)	85,1 % (57)

poznámky: Půltučnou kurzívou jsou zvýrazněny obory, v nichž se odehrálo 5 a více řízení.

Procentní hodnoty představují podíly na celkovém počtu řízení v jednotlivých oborech (s výjimkou hodnot v posledním řádku).

agement (OEM); finance a mezinárodní obchod. Zvláště vyniká vysoký podíl oboru PEM, jenž činí v případě profesur 27 % (tj. 18 řízení z celkového počtu 67) a v případě docentur dokonce 31 % (36 ze 115). Pro vysokou popularitu zmíněných oborů přitom patrně hovoří nikoliv jeden, ale několik důvodů. Zcela logicky působí argument, že „společenská poptávka“ po od-

bornících na řízení firem a zkušených učitelích podnikových financí je výraznější než např. u specialistů na dějiny bankovníctví v období před první světovou válkou. Svou roli může také sehrávat to, že zvolený obor habilitace či profesorského řízení svým pojetím neodpovídá opravdové vědecko-pedagogické orientaci uchazeče o příslušnou hodnost.⁶ A rovněž je třeba připustit, že z jistých příčin mohou být v konkrétních oborech domněle či skutečně vznášeny nižší požadavky na erudovanost habilitantů, resp. zájemců o profesuru. V této situaci považujeme za zajímavé podívat se na to, zda spolu s mezioborovými disproporcemi v alokaci hodností existují také markantní mezioborové disproporce v publikačních aktivitách nastávajících docentů a profesorů.

Z obou tabulek vyplývá, že mezioborové disproporce v publikačních aktivitách nastávajících docentů a profesorů skutečně existují. Například již výše vyzdvihovaný obor PEM je sice zastoupen ve skupině profesorských řízení celkem téměř 27 %, avšak jeho relativní zastoupení ve skupině profesorských řízení úspěšně ukončených i bez jakýchkoliv publikovaných článků v impaktovaných časopisech činí přes 36 %. Opačný, tj. pro daný obor lichotivější, výsledek je identifikován mimo jiné u oboru ekonomie (9 % vs. 6 %) či finance (16 % vs. 11 %). Interpretaci těchto výsledků se stručně věnujeme v závěrečných poznámkách.

3.3 Výsledky podle institucí

Obě tabulky tohoto oddílu (*tabulka 4 a 5*) ukazují procentní podíly jednotlivých oprávněných VŠ institucí na celkových počtech úspěšně završených habilitačních, potažmo profesorských řízení.

Tabulky 4 a 5 demonstrují skutečnost, že v ČR náleží mezi nejvýznamnější producenty docentů a profesorů v ekonomických disciplínách Ekonomická fakulta Vysoké školy báňské-Technické univerzity Ostrava (EF VŠB-TUO), Fakulta národohospodářská Vysoké školy ekonomické v Praze (FNH VŠE), Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze (PEF ČZU) a Fakulta financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze (FFÚ VŠE), které všechny alespoň v jednom z obou typů uvažovaných řízení pokrývají 10 a více procent všech řízení (EF VŠB-TUO a FFÚ VŠE pak dokonce v obou typech řízení). Výsledek není nijak zvláště překvapivý, neboť – s výjimkou FNH VŠE – náležejí jmenované instituce k největším domácím ekonomickým fakultám s akreditací pro udělování docentur a profesur. Podobně, jako jsme to učinili u analýzy podle oborů, se však podívejme na případné disproporce v publikačních aktivitách nastávajících docentů a profesorů, kteří získali své hodnosti na odlišných VŠ institucích.

Číselné hodnoty v tabulkách 4 a 5 naznačují, že byt jsou agregátní údaje o publikační (ne)činnosti novopecených docentů a profesorů v ekonomických

⁶ To může být způsobeno mimo jiné tím, že uchazeč, jenž je zároveň zaměstnancem instituce, na níž řízení probíhá, nemá možnost získat „na domácí půdě“ hodnost v oboru své specializace, a volí tedy obor více či méně podobný. Pokud daná instituce nemá akreditován obor, v němž je uchazeč specializován, a přitom řízení svého zaměstnance podporuje, může být ochotna volbu odlišného oboru uchazečem tolerovat. Výsledkem takového „tiché dohody“ je pak docent či profesor v oboru AB vykazovaném v oficiálních přehledech, ovšem s erudicí v oboru XY.

TABULKA 4 Habilitační řízení podle institucí

fakulta	vysoká škola	počet řízení	řízení bez publikací	řízení bez článků	řízení bez zahraničních článků
<i>EF</i>	<i>VŠB-TUO</i>	21	85,7 % (18)	95,2 % (20)	100 % (21)
<i>FNH</i>	<i>VŠE</i>	14	14,3 % (2)	14,3 % (2)	92,9 % (13)
<i>PEF</i>	<i>ČZU</i>	13	69,2 % (9)	76,9 % (10)	92,3 % (12)
<i>FFÚ</i>	<i>VŠE</i>	12	41,7 % (5)	41,7 % (5)	83,3 % (10)
<i>FP</i>	<i>VUT</i>	10	50,0 % (5)	70,0 % (7)	100 % (10)
<i>FPH</i>	<i>VŠE</i>	9	33,3 % (3)	55,6 % (5)	88,9 % (8)
<i>FMV</i>	<i>VŠE</i>	9	66,7 % (6)	66,7 % (6)	88,9 % (8)
<i>FSV</i>	<i>UK</i>	7	0 % (0)	0 % (0)	14,3 % (1)
<i>HF</i>	<i>TU Liberec</i>	5	80,0 % (4)	80,0 % (4)	100 % (5)
<i>FF</i>	<i>UK</i>	3	66,7 % (2)	66,7 % (2)	66,7 % (2)
<i>FES</i>	<i>MU</i>	3	66,7 % (2)	66,7 % (2)	100 % (3)
<i>FME</i>	<i>UTB</i>	3	66,7 % (2)	100 % (3)	100 % (3)
<i>PEF</i>	<i>MZLU</i>	3	100 % (3)	100 % (3)	100 % (3)
<i>FF</i>	<i>OU</i>	1	100 % (1)	100 % (1)	100 % (1)
<i>FIS</i>	<i>VŠE</i>	1	0 % (0)	0 % (0)	100 % (1)
<i>LF</i>	<i>ČZU</i>	1	100 % (1)	100 % (1)	100 % (1)
celkem	16 (fakult)	115	54,8 % (63)	61,7 % (71)	88,7 % (102)

poznámky: Půltučnou kurzívou jsou zvýrazněny obory, v nichž se odehrálo 5 a více řízení.

Procentní hodnoty představují podíly na celkovém počtu řízení v jednotlivých oborech (s výjimkou hodnot v posledním řádku).

TABULKA 5 Profesorská řízení podle institucí

fakulta	vysoká škola	počet řízení	řízení bez publikací	řízení bez článků	řízení bez zahraničních článků
<i>EF</i>	<i>VŠB-TUO</i>	13	69,2 % (9)	69,2 % (9)	92,3 % (12)
<i>FFÚ</i>	<i>VŠE</i>	12	41,7 % (5)	41,7 % (5)	91,7 % (11)
<i>PEF</i>	<i>ČZU</i>	6	50,0 % (3)	66,7 % (4)	83,3 % (5)
<i>PEF</i>	<i>MZLU</i>	5	80,0 % (4)	80,0 % (4)	100 % (5)
<i>FNH</i>	<i>VŠE</i>	5	0 % (0)	0 % (0)	60,0 % (3)
<i>FMV</i>	<i>VŠE</i>	5	60,0 % (3)	66,7 % (4)	100 % (5)
<i>FP</i>	<i>VUT</i>	4	75,0 % (3)	75,0 % (3)	75,0 % (3)
<i>FPH</i>	<i>VŠE</i>	4	25,0 % (1)	50,0 % (2)	100 % (4)
<i>FIS</i>	<i>VŠE</i>	4	25,0 % (1)	25,0 % (1)	75,0 % (3)
<i>HF</i>	<i>TU Liberec</i>	2	50,0 % (1)	50,0 % (1)	100 % (2)
<i>FSV</i>	<i>UK</i>	2	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
<i>FF</i>	<i>OU</i>	2	100 % (2)	100 % (2)	100 % (2)
<i>FF</i>	<i>UK</i>	1	100 % (1)	100 % (1)	100 % (1)
<i>ESF</i>	<i>MU</i>	1	0 % (0)	0 % (0)	100 % (1)
<i>FSS</i>	<i>MU</i>	1	0 % (0)	0 % (0)	0 (0 %)
celkem	15 (fakult)	67	49,3 % (33)	53,7 % (36)	85,1 % (57)

poznámky: Půltučnou kurzívou jsou zvýrazněny obory, v nichž se odehrálo 5 a více řízení.

Procentní hodnoty představují podíly na celkovém počtu řízení v jednotlivých oborech (s výjimkou hodnot v posledním řádku).

disciplínách trístní (viz oddíl 3.1), existují mezi jednotlivými VŠ institucemi „produkcujícími“ akademické hodnostáře větší či menší rozdíly. Upřeme-li např. svou pozornost na skupinu největších „producentů“, neboť u této skupiny mají tabelované hodnoty nejlepší vypovídací schopnost, mimo jiné vi-

díme, že v případě habilitačních řízení úspěšně proběhlo na Ekonomické fakultě Vysoké školy báňské-Technické univerzity Ostrava (EF VŠB-TUO) 20 těchto řízení z 21 (tj. 95 %) bez jediného článku v impaktovaném časopise, zatímco na Fakultě národohospodářské Vysoké školy ekonomické v Praze (FNH VŠE) 2 ze 14 řízení (tj. 14 %), na Provozně ekonomické fakultě České zemědělské univerzity v Praze (PEF ČZU) 10 ze 13 řízení (tj. 77 %) a na Fakultě financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze (FFÚ VŠE) 5 ze 12 řízení (tj. 42 %). Obdobné rozdíly jsou dokumentovány i v případě profesorských řízení. Zdá se tedy, že na některých tuzemských ekonomických fakultách jsou při uvedených řízeních dodržována kritéria týkající se publikací v mezinárodně uznávaných časopisech méně striktně než na fakultách jiných. K této problematice se také vrátíme v závěrečných poznámkách.

3.4 Výsledky doplňkových zkoumání

Nejdůležitější empirická zjištění byla prezentována v předchozích oddílech. Na základě analýzy dostupných datových zdrojů jsme ovšem schopni identifikovat i další zajímavé skutečnosti, které se týkají problematiky tuzemských habilitačních a profesorských řízení v ekonomických disciplínách.

Tabulky 6 a 7 obsahují informace analogické informacím nacházejícím se v tabulkách 4 a 5, ovšem tentokrát se tabelované údaje vztahují pouze k habilitačním a profesorským řízením **interního charakteru**. To znamená, že byla zkoumána výhradně ta řízení, která se uskutečnila a byla posléze úspěšně završena na instituci zaměstnávající kandidáta na příslušnou akademickou hodnost.⁷

Interní habilitační a profesorská řízení nás zajímají proto, že se často setkáváme s názorem, že vědecké rady příslušných VŠ institucí kladou při těchto řízeních na své zaměstnance obvykle menší nároky než na externí zájemce o habilitaci (profesuru). Proto prý také většina kandidátů preferuje habilitační (profesorské) řízení na domovské instituci před řízením na cizím pracovišti.⁸

Pohled do tabulek 6 a 7 nasvědčuje tomu, že podobné názory nemusejí být považovány za zcela iracionální. Ze 12 úspěšně dokončených profesorských řízení na Fakultě financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze (FFÚ

⁷ Vedle problematiky interních habilitačních a profesorských řízení jsme se zabývali rovněž problematikou habilitačních a profesorských řízení úspěšných mužských kandidátů na příslušné akademické hodnosti. Získané informace o publikační (ne)činnosti mužských kandidátů slouží jako kontrolní ve vztahu k údajům obsaženým v tabulkách 2 a 3, neboť databáze SSCI bohužel nepřihlíží k problému změny příjmení po uzavření sňatku. Tato změna přitom v tuzemských podmínkách i nadále nastává většinou v případě žen. Informace o publikační (ne)činnosti mužských kandidátů jsou k dispozici na vyžádání u autorů článku; zde je neprezentujeme také z toho důvodu, že nijak neohrožují platnost našich klíčových závěrů.

⁸ Je ovšem jasné, že uchazeči o docentské a profesorské tituly mohou upřednostňovat při habilitačních a profesorských řízeních domovskou instituci i z jiných, ne tak pochybných důvodů. Většina členů její vědecké rady bývá totiž sama svázána s příslušnou institucí zaměstnaneckým poměrem a z toho důvodu pravděpodobně lépe zná osobnost a pracovní výsledky kandidáta na udělení akademické hodnosti než lidé „zvnějšku“. Kandidát má tak větší jistotu, že bude ohodnocen komplexně a objektivně, i když známe bohužel také příklady neetického „vyřizování si účtů“ členů vědecké rady domovské instituce s nepohodlným kandidátem.

TABULKA 6 Interní habilitační řízení podle institucí

fakulta ^a	vysoká škola ^a	počet řízení ^b	řízení bez publikací ^c	řízení bez článků ^c	řízení bez zahraničních článků ^c
<i>EF</i>	<i>VŠB-TUO</i>	71,4 % (15)	80,0 % (12)	93,3 % (14)	100 % (15)
<i>FNH</i>	<i>VŠE</i>	85,7 % (12)	16,7 % (2)	16,7 % (2)	91,7 % (11)
<i>FFÚ</i>	<i>VŠE</i>	83,3 % (10)	40,0 % (4)	40,0 % (4)	90,0 % (9)
<i>PEF</i>	<i>ČZU</i>	69,2 % (9)	88,9 % (8)	88,9 % (8)	100 % (9)
<i>FP</i>	<i>VUT</i>	90,0 % (9)	55,6 % (5)	77,8 % (7)	100 % (9)
<i>FPH</i>	<i>VŠE</i>	77,8 % (7)	14,3 % (1)	42,9 % (3)	85,7 % (6)
<i>FMV</i>	<i>VŠE</i>	66,7 % (6)	66,7 % (4)	66,7 % (4)	83,3 % (5)
<i>FSV</i>	<i>UK</i>	85,7 % (6)	0 % (0)	0 % (0)	16,7 % (1)
<i>FME</i>	<i>UTB</i>	100 % (3)	66,7 % (2)	100 % (3)	100 % (3)
<i>PEF</i>	<i>MZLU</i>	100 % (3)	100 % (3)	100 % (3)	100 % (3)
<i>HF</i>	<i>TU Liberec</i>	40,0 % (2)	100 % (2)	100 % (2)	100 % (2)
<i>FF</i>	<i>UK</i>	66,7 % (2)	100 % (2)	100 % (2)	100 % (2)
<i>FES</i>	<i>MU</i>	33,3 % (1)	100 % (1)	100 % (1)	100 % (1)
<i>FF</i>	<i>OU</i>	100 % (1)	100 % (1)	100 % (1)	100 % (1)
<i>LF</i>	<i>ČZU</i>	100 % (1)	100 % (1)	100 % (1)	100 % (1)
<i>FIS</i>	<i>VŠE</i>	0 % (0)	–	–	–
celkem	16 (fakult)	75,7 % (87)	55,2 % (48)	63,2 % (55)	89,7 % (78)

poznámky: ^a Půltučnou kurzívou jsou zvýrazněny instituce, na nichž se odehrálo 5 a více řízení.

^b Procentní hodnoty představují podíly na celkovém počtu řízení (tj. interních a externích) v jednotlivých institucích.

^c Procentní hodnoty představují podíly na počtu interních řízení v jednotlivých institucích.

TABULKA 7 Interní profesorská řízení podle institucí

fakulta ^a	vysoká škola ^a	počet řízení ^b	řízení bez publikací ^c	řízení bez článků ^c	řízení bez zahraničních článků ^c
<i>FFÚ</i>	<i>VŠE</i>	100 % (12)	41,7 % (5)	41,7 % (5)	91,7 % (11)
<i>EF</i>	<i>VŠB-TUO</i>	53,9 % (7)	71,4 % (5)	71,4 % (5)	85,7 % (6)
<i>FMV</i>	<i>VŠE</i>	100 % (5)	60,0 % (3)	80,0 % (4)	100 % (5)
<i>PEF</i>	<i>ČZU</i>	66,7 % (4)	50,0 % (2)	75,0 % (3)	75,0 % (3)
<i>PEF</i>	<i>MZLU</i>	80,0 % (4)	75,0 % (3)	75,0 % (3)	100 % (4)
<i>FP</i>	<i>VUT</i>	100 % (4)	75,0 % (3)	75,0 % (3)	75,0 % (3)
<i>FPH</i>	<i>VŠE</i>	100 % (4)	25,0 % (1)	50,0 % (2)	100 % (4)
<i>FNH</i>	<i>VŠE</i>	60,0 % (3)	0 % (0)	0 % (0)	66,7 % (2)
<i>FIS</i>	<i>VŠE</i>	75,0 % (3)	0 % (0)	0 % (0)	66,7 % (2)
<i>HF</i>	<i>TU Liberec</i>	100 % (2)	50,0 % (1)	50,0 % (1)	100 % (2)
<i>FSV</i>	<i>UK</i>	100 % (2)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
<i>FF</i>	<i>OU</i>	100 % (2)	100 % (2)	100 % (2)	100 % (2)
<i>ESF</i>	<i>MU</i>	100 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	100 % (1)
<i>FSS</i>	<i>MU</i>	100 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
<i>FF</i>	<i>UK</i>	0 % (0)	–	–	–
celkem	15 (fakult)	80,6 % (54)	46,3 % (25)	51,9 % (28)	83,3 % (45)

poznámky: ^a Půltučnou kurzívou jsou zvýrazněny instituce, na nichž se odehrálo 5 a více řízení.

^b Procentní hodnoty představují podíly na celkovém počtu řízení (tj. interních a externích) v jednotlivých institucích.

^c Procentní hodnoty představují podíly na počtu interních řízení v jednotlivých institucích.

VŠE) se jich plných 100 % týkalo zaměstnanců FFÚ VŠE, stejný stoprocentní podíl nalézáme také např. u Fakulty mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické v Praze (FMV VŠE), zatímco podíl úspěšných interních

profesorských řízení na celkovém počtu řízení činí v případě Ekonomické fakulty Vysoké školy báňské-Technické univerzity Ostrava (EF VŠB-TUO) téměř 54 %. Ačkoliv to neuvádíme v tabulce, máme např. zjištěno, že jediný neúspěšný uchazeč o profesuru na FFÚ VŠE nebyl t.č. zaměstnancem této instituce, u EF VŠB-TUO naopak jediný neúspěšný uchazeč byl s touto institucí v zaměstnaneckém poměru. Můžeme se rovněž podívat na publikační (ne)činnost čerstvých „interně vyprodukovaných“ profesorů a porovnat ji s publikační (ne)činností všech (tj. „interně i externě vyprodukovaných“) novopečených profesorů (tabulka 5). V tom případě si povšimneme, že – vyjma Provozně ekonomické fakulty Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně (PEF MZLU), kde je tomu naopak – je u tří zbývajících porovnatelných institucí (EF VŠB-TUO, PEF ČZU, resp. FMV VŠE) vyšší podíl profesur udělených bez jakéhokoliv časopiseckého článku právě mezi „interně vyprodukovanými“ profesory. Výsledky pro skupinu habilitačních řízení nevykazují zásadní kvalitativní odlišnosti.

4. Shrnutí a závěrečné poznámky

Na nástěnkách kateder zahraničních ekonomických VŠ pracovišť, která jsme měli v průběhu našeho akademického života příležitost navštívit, jsme nezdávka viděli velkými písmeny napsáno heslo „Publish or perish!“ Pokud by měla být platnost tohoto hesla vztahována pouze na publikace v časopisech zahrnutých do respektované mezinárodní databáze SSCI, nemohla by přibližně polovina tuzemských docentů a profesorů ekonomických věd získat svůj titul a byla by nucena hledat práci mimo VŠ sektor. A vyloučíme-li ze souboru impaktovaných časopisů periodika vycházející v ČR a na Slovensku, která jsou – přinejmenším z jazykových důvodů – pro tuzemské akademiky mající zájem publikovat přístupnější, zjišťujeme, že jen 11 % docentů a 15 % profesorů bylo schopno před svou habilitací či jmenováním otisknout článek v zahraničí.

Jak bylo možné předem očekávat, vyskytují se nikoliv nepodstatné mezioborové a mezifakultní disproporce mezi publikační (ne)činností úspěšných kandidátů na zisk té či oné akademické hodnosti. Ve skupině oborů, v nichž bylo 5 a více habilitačních (profesorských) řízení dokončeno s příznivým výsledkem, se např. odehrálo bez jediného publikovaného článku 17 % řízení v oboru hospodářská politika a 30 % (resp. 33 %) řízení v oboru ekonomie, avšak 80 % řízení v oborech management a účetnictví a finanční řízení (zde v případě profesorských řízení 60 %) a dokonce 81 % (72 %) řízení v oboru podniková ekonomika a management.

Pokud jde o instituce, na kterých úspěšně proběhlo 5 a více řízení, nebyl např. vyžadován jediný publikovaný článek u habilitačních (profesorských) řízení na Ekonomické fakultě Vysoké školy báňské-Technické univerzity v Ostravě (EF VŠB-TUO) v 95 % (69 %) případech, na Hospodářské fakultě Technické univerzity v Liberci (HF TU) v 80 % případech a na Provozně ekonomické fakultě České zemědělské univerzity v Praze v 77 % (67 %) případech, avšak „pouze“ ve 42 % případech u habilitačních i profesorských řízení na Fakultě financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze a v 14 % habilitačních řízení na Fakultě národohospodářské Vysoké školy ekonomické v Praze (FNH VŠE). Jedinou světlou výjimkou je v ČR Fakulta sociál-

ních věd Univerzity Karlovy v Praze (FSV UK), na níž všech 7 habilitačních řízení a 2 profesorská řízení proběhla s minimálně jednou časopiseckou publikací. Ve sféře profesorských řízení si „čistý štít“ drží také FNH VŠE.

Na základě identifikovaných mezioborových a mezifakultních disparit se vynořuje myšlenka, zda některé ekonomické fakulty oprávněně konat habilitační (profesorská) řízení netrpí syndromem selhání imunity vůči „ne-standardním praktikám“ více, než ještě lze (pokud vůbec) tolerovat. Zde se samozřejmě okamžitě nabízí protiargument, že při zohledňování kritéria publikací v **impaktovaných** časopisech jsou zvýhodňována řízení odehrávající se na institucích a v oborech těmto časopisům blízkých. Konkrétně máme na mysli domněnku, že obě impaktovaná periodika vycházející v ČR (tj. *Politická ekonomie* a *Finance a úvěr – Czech Journal of Economics and Finance*) mají užší vazby na Vysokou školu ekonomickou (VŠE) a FSV UK než např. na EF VŠB-TUO, která osmým rokem vydává **neimpaktovaný** časopis *Ekonomická revue*.⁹ Také se na první pohled může zdát, že vzhledem k jejich názvům a tradičním orientacím mají v obou zmíněných impaktovaných periodikách větší šanci na uveřejnění články týkající se ekonomické teorie či hospodářské politiky než např. statě věnované problematice podnikání.

Uvedený protiargument však, podle našeho názoru, „kulhá na obě nohy“. Předně nebylo nikým prokázáno, že by redakční rady časopisů *Politická ekonomie* a *Finance a úvěr – Czech Journal of Economics and Finance* vznášely při recenzních řízeních jiné požadavky na kvalitu statí pracovníků VŠE, potažmo FSV UK, a pracovníků jiných VŠ institucí.¹⁰ To znamená, že uchazeči o docenturu či profesuru na jakékoliv české instituci mají neomezenou možnost v těchto jediných až dosud mezinárodní vědecké komunitě široce přístupných periodikách publikovat. Dále není pravda, že by redakční rady uvedených impaktovaných časopisů odmítaly statě zaměřené na management, podnikové finance či třeba účetnictví, jak o tom svědčí výsledky analýzy tzv. JEL kódů uvedených u zveřejněných článků (Macháček, 2004, ss. 67–68). A konečně, i kdyby bylo ze strany redakčních rad domácích impaktovaných časopisů a priori bráněno např. uchazeči o docenturu z Brna alokovat do toho či onoho periodika jeho statě o e-marketingu, nikdo a nic by tomuto uchazeči nemělo zabránit v pokusu o publikaci v desítkách zahraničních časopisů obsažených v databázi SSCI např. v kategorii Business. Ovšem za předpokladu, že jeho stať dodržuje určité mezinárodně požadované standardy vědecké kvality.

Již v úvodu konstatujeme, že nejsme sociologové, a proto další meditace nad našimi empirickými nálezy přenecháváme opravdovým odborníkům. Musíme nicméně ještě zdůraznit, že se naše výzkumná práce orientuje pouze na jeden aspekt habilitačních a profesorských řízení, tj. na problematiku publikací v impaktovaných časopisech.

⁹ Dalšími tuzemskými neimpaktovanými časopisy jsou *E + M Ekonomie a management* (od r. 1998), jež vydává HF TU, Fakulta managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně (FME UTB) a dalších 6 fakult (vč. jedné slovenské), resp. *Národohospodářský obzor* (od r. 2001) vydávaný Ekonomicko-správní fakultou Masarykovy univerzity v Brně.

¹⁰ S tímto tvrzením není v rozporu empirické zjištění, že se v obou časopisech nadprůměrně často objevují články pracovníků vydávajících institucí – blíže viz (Macháček, 2004, ss. 32–34).

Pokud bychom nepůsobili ve (středo)evropském prostoru, mohli bychom si toto upozornění možná odpustit. Jak totiž opakovaně zaznělo v diskuzích o případných specifikách ekonomické vědy provozované v Evropě a ve Spojených státech (Frey et al., 1984), (Porter, 1987), (Kolm, 1988), (Frey – Eichenberger, 1993), (Baumol, 1995), (Buchanan, 1995), (Barmbold et al., 1995), (Eichenberger – Frey, 1995), (Mayer, 1995), (Mueller, 1995), (Vives, 1995), je pro americké VŠ prostředí rozhodujícím kritériem kvality vědecké práce ekonomů množství časopiseckých publikací, jejich alokace v prestižních časopisech a citovanost. Tento fakt vyplývá z určitých specifik amerického akademického prostředí, které je mimo jiné prouto jazykové bariéry. Američanům je vlastní mobilita, a ta by byla (pravděpodobně) ohrožena, pokud by se ekonomové ve Spojených státech specializovali na specifické místní problémy, instituce či praktické aplikace ekonomických teorií. Proto tam údajně akademici preferují teoretický výzkum, o jehož výsledky mají prestižní časopisy zájem.

Pokud však jde o Evropu, zde jsou – alespoň podle některých názorů (Frey – Eichenberger, 1993) – tradičně vyzdvihovány konzultantské aktivity akademického ekonomů směřující k municipalitám, vládním orgánům či politikům, počet udělených čestných doktorátů, řádů a vyznamenání, potažmo angažovanost ve výuce. Tyto skutečnosti sehrávají velkou roli při hodnocení akademické výkonnosti jednotlivců, kteří často celý svůj profesionální život zasvětili té či oné instituci. Poměrování se s kolegy působícími na druhém konci Evropy se pak nejeví tak důležité, což oslabuje pozici mezinárodních ekonomických periodik. I když v otázkách skutečné existence naznačených evropských a amerických specifik nepanuje mezi zainteresovanými ekonomy shoda a nejen Španěl Xavier Vives (1995) tvrdí, že je dnes nutné hovořit o jediném světovém trhu ekonomických myšlenek (s americkými „pravidly hry“), soudíme, že zvláště v podmínkách stále relativně uzavřeného a nedokonale konkurenčního VŠ systému v ČR je nezbytné hodnotit erudovanost zájemců o docentury a profesury dosavadním multikritériálním způsobem. To znamená nikoliv pouze podle počtu publikací v impaktovaných časopisech a jejich citací, jakkoliv jsou tato kvantifikovatelná kritéria důležitým a stále více všeobecně respektovaným měřítkem významu vědecké práce.¹¹ Alespoň prozatím.

Jak se tedy v Česku žije kandidátům na docenty a profesory? Z „amerického“ (mezinárodního?) úhlu pohledu více než dobře, poněvadž chtějí-li získat vysokou prestiž akademických hodnostářů, nemusejí proto většinou konfrontovat své objevy s přísným okem odborné veřejnosti na kolbišti mezinárodních *peer-reviewed* časopisů. Protože jsme ale nenapravitelní optimisté, chceme věřit a věříme, že o co jsou nastávající docenti a profesori u nás slabší pisatelé odborných statí, o to lepší jsou pedagogové a poradci.

¹¹ I kdyby totiž ještě dnes jediný světový trh ekonomických myšlenek neexistoval, očekává se, že se rozšiřování evropské integrace promítne i do charakteristik evropského akademického prostředí. To konkrétně znamená, že se zvyšujícím se stupněm mobility bude evropské akademické prostředí získávat výraznější „americké“ rysy.

LITERATURA

- BARBOLD, J. – BINDSEIL, U. – HAUCAP, J. (1995): American and European Economists: Correspondence. *Journal of Economic Perspectives*, vol. 9, 1995, no. 1, pp. 205–206.
- BAUMOL, W. B. (1995): What's Different about European Economics? *Kyklos*, vol. 48, 1995, no. 2, pp. 187–192.
- BUCHANAN, J. M. (1995): Economic Science and Cultural Diversity. *Kyklos*, vol. 48, 1995, no. 2, pp. 193–200.
- EICHENBERGER, R. – FREY, B. S. (1995): American and European Economists: Response. *Journal of Economic Perspectives*, vol. 9, 1995, no. 1, pp. 207.
- FREY, B. S. et al. (1984): Consensus and Dissension among Economists: An Empirical Inquiry. *American Economic Review*, vol. 74, 1984, no. 5, pp. 986–994.
- FREY, B. S. – EICHENBERGER, R. (1993): American and European Economics and Economists. *Journal of Economic Perspectives*, vol. 7, 1993, no. 4, pp. 185–193.
- HANE, P. J. (2002): The Prestige (Factor) Is Gone: This Start-up Competitor to ISI's Journal Impact Factor Has Recently Been Forced Out of Business. *Information Today*, vol. 19, May 2002, no. 5, p. 1 (<http://www.infotoday.com/it/may02/hane1.htm>).
- KLIBANSKY, R. (1994): Německá universita ve třicátých letech (Autobiografické poznámky). *Filosofický časopis*, roč. XLII, 1994, č. 4, ss. 543–559.
- KOLM, S.-CH. (1988): Economics in Europe and in the U.S. *European Economic Review*, vol. 32, 1988, no. 1, pp. 207–212.
- LABAND, D. N. (1986): Article Popularity. *Economic Inquiry*, vol. 24, 1986, no. 1, pp. 173–180.
- LABAND, D. N. – TOLLISON, R. D. (2000): On Secondhandism and Scientific Appraisal. *The Quarterly Journal of Austrian Economics*, 2000, no. 1, pp. 43–48.
- MACHÁČEK, M. (2004): Česká ekonomie v post-transformační éře: plyneme s hlavním proudem, či hledáme vlastní témata výzkumu? (Empirická analýza publikací v akademických časopisech). *Studie Národohospodářského ústavu Josefa Hlávky*, (Praha) 2004, č. 8.
- MAYER, T. (1995): Differences in Economics: Europe and the United States. *Kyklos*, vol. 48, 1995, no. 2, pp. 241–250.
- MUELLER, D. C. (1995): American and European Economists. *Kyklos*, vol. 48, 1995, no. 2, pp. 251–256.
- PORTER, R. (1987): Economics in Europe. *European Economic Review*, vol. 31, 1987, no. 6, pp. 1329–1340.
- SEIDLOVÁ, A. (2003): Editorial. *SOCIOweb, webový magazín pro všechny se zájmem o společnost, ve které žijeme*. (Sociologický ústav AV ČR) <http://www.socioweb.cz> [cit. 2. 9. 2003].
- TREIMAN, D. J. (1977): *Occupational Prestige in Comparative Perspective*. New York, Academic Press, 1977.
- TUČEK, M. (1991): Sociální diference v profesní sféře ve vědomí československé populace. *Sociologický časopis*, roč. XXVII, 1991, č. 4, ss. 504–518.
- TUČEK, M. – MACHONIN, P. (1993): Prestiž povolání v České republice v roce 1992. *Sociologický časopis*, roč. XXIX, 1993, č. 3, ss. 367–382.
- VIVES, X. (1995): American and European Economists: Correspondence. *Journal of Economic Perspectives*, vol. 9, 1995, no. 1, pp. 203–205.
- Zákon o vysokých školách č. 111/1998 Sb., ve znění pozdějších novel.

SUMMARY

JEL Classification: A14, A20, C49

Keywords: academic economics – associate professors – tenured professors – Czech Republic – journal articles – publication performance

Publish or perish? On the Importance of Publishing on the Economic Sciences Tenure-track in the Czech Republic

Martin MACHÁČEK – Faculty of Economics, VSB-Technical University of Ostrava, Czech Republic
(martin.machacek@vsb.cz)

Eva KOLCUNOVÁ – Faculty of Economics, VSB-Technical University of Ostrava, Czech Republic
(eva.kolcunova@vsb.cz)

This paper scrutinizes the publishing histories of associate and tenured professors of economic sciences in the Czech Republic. According to domestic regulation, only certain universities may grant associate and tenured professorships. Such universities require that professorial candidates publish original work in internationally credible academic journals. To investigate whether such publishing requirement is indeed fulfilled, the authors studied the publishing histories of those who were granted tenured or associate professorships from January 1999 to June 2005 using the Social Sciences Citation Index developed by the Institute of Scientific Information. They found that, of the professors tenured in the respective period, almost 54 percent had not published any journal article before their appointment. At the same time, some 85 percent had not published an article in a foreign academic journal. Similar results held for those who were made associate professors in that period. It appears, then, that Czech universities in fact do not regard publishing as a principal factor on the academic tenure-track in the economic sciences.